

Vlaams
Parlement

stuk **2314** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 16 december 2013 (2013-2014)

Nota van de Vlaamse Regering

Strategisch plan betreffende hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2013-2015

ingediend door de heer Jo Vandeurzen,
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

INHOUD

1. Inleiding	3
2. Context voor de hulp- en dienstverlening	4
2.1. Toename aantal actoren en aanbod	4
2.2. Geïntegreerde (samen)werking	4
2.3. Participatie aan het aanbod	5
2.4. Werken in een penitentiaire context	5
3. Missie, doelstellingen en opdrachten	6
4. SWOT-analyse	7
5. Ambities.....	11
6. Strategisch plan 2013-2015.....	12
6.1. Strategische doelstelling 1	12
6.2. Strategische doelstelling 2.....	20
6.3. Strategische doelstelling 3.....	23
6.4. Strategische doelstelling 4.....	25
7. Uitvoering en opvolging.....	27
8. Middelen.....	32

1. Inleiding

Met het **decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden** wordt het recht van gedetineerden en hun sociale omgeving op een integrale en kwaliteitsvolle hulp- en dienstverlening verankerd. Artikel 17 bepaalt dat 6 maanden na de inwerkingtreding van het decreet een eerste strategisch plan door de Vlaamse Regering moet goedgekeurd worden.

De tekst die voorligt, is een eerste ‘strategisch plan’ conform het voormelde decreet. Het bouwt voort op het strategisch plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden dat sinds 2000 werd uitgebouwd. Dit plan bevat geen nieuwe initiatieven, maar het brengt de lopende en al geplande acties in kaart. Het geeft ook zicht op een aantal wijzigende contextfactoren.

De zesde staatshervorming met de overdracht van bevoegdheden van de justitiehuisen inzake strafuitvoering biedt de opportuniteit om in de volgende legislatuur de zorg voor justitiabelen verder uit te bouwen.

Dit strategisch plan kwam tot stand binnen de Gemengde Commissie hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, bestaande uit de diverse betrokken administraties en organisaties die een structureel aanbod hebben in alle gevangenissen in het kader van het strategisch plan.

Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden staat niet op zich

De beleidsdomeinen die momenteel structureel betrokken zijn op de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden – welzijn, gezondheid, onderwijs, werk, sport en cultuur – hebben elk in hun regelgeving en in hun beleid aandacht voor deze specifieke doelgroep.

Dit plan past in de ruimere ambities van de Vlaamse Regering in het regeerakkoord en het Vlaanderen in Actie plan om een warme samenleving te creëren voor alle Vlamingen. Hulp- en dienstverlening organiseren voor gedetineerden betekent immers een investering in het sociaal kapitaal van mensen die tijdelijk de vrijheid ontnomen wordt als gevolg van een misdrijf. Zorgen dat allerlei diensten voor gedetineerden toegankelijk blijven tijdens hun opsluiting, en hen de kans geven om zich daardoor voor te bereiden op de periode van vrijlating getuigt van vertrouwen in medemens en samenleving.

De Vlaamse Regering investeert hiermee in de re-integratie en activering van gedetineerden in de samenleving na hun periode van detentie en gaat daarmee de strijd tegen de armoede in deze kansengroep. Veel mensen die in de gevangenissen verblijven, worden immers gekenmerkt door verschillende vormen van achterstelling. De periode van opsluiting biedt dan ook kansen om te werken aan de onderwijsachterstand, om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten, om administratieve problemen op te lossen, om sociale vaardigheden te versterken, om gezonder te leven, om familiebanden te versterken,... . Een grote uitdaging, want de periode van opsluiting leidt in veel gevallen tot meer uitsluiting en verkleint de kansen tot (re)integratie in de samenleving.

Dit plan beschrijft de doelstellingen en acties. Het plan is van toepassing tot de volgende Vlaamse Regering een nieuw strategisch plan heeft goedgekeurd.

Het succes ervan is afhankelijk van de samenwerking met Justitie. Er wordt nauw samengewerkt met het directoraat-generaal van de penitentiaire inrichtingen om de hulp- en dienstverlening georganiseerd te krijgen. Er is tijdens deze legislatuur dan ook werk gemaakt van een actualisering van samenwerkingsakkoord met Justitie betreffende de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.

Bovendien hangt het ook af van de verantwoordelijkheid van de gedetineerden zelf, die de kansen die hen geboden worden, zullen moeten aangrijpen. Zij worden hierbij in niet onbelangrijke mate ondersteund door de vele vrijwilligers die in de gevangenissen actief zijn.

2. Context voor de hulp- en dienstverlening

Sinds het voormalige Vlaams strategisch plan ‘hulp- en dienstverlening aan gedetineerden’ in 2008 uitgerold werd naar alle gevangenissen in Vlaanderen en naar de gevangenissen in Brussel, is de uitbouw van de hulp- en dienstverlening geëvolueerd.

2.1. *Toename van het aantal hulp- en dienstverleners en uitbreiding van het aanbod*

Er zijn heel wat Vlaamse **actoren in de hulp- en dienstverlening met een structurele opdracht** in de gevangenis bijgekomen. Vandaag zijn door de Vlaamse overheid volgende functies voorzien: de Vlaamse beleidscoördinator, de trajectbegeleider, de organisatieondersteuner, de detentieconsulent van VDAB, de onderwijscoördinator, de psycholoog van een centrum geestelijke gezondheidszorg, de sociaal-cultureel werkers en de sportfunctionarissen. Verscheidene sectoren werden geresponsabiliseerd om hun opdracht ten aanzien van gedetineerden op te nemen. Het aanbod aan hulp- en dienstverlening werd uitgebreid en heel wat **nieuwe partnerschappen** kregen vorm. Naast **uitbreiding van het aanbod** ging er ook veel aandacht naar professionalisering en kwaliteitsverbetering. De groei van het aantal sleutelfuncties heeft ook een keerzijde: de **versnipperde inzet** (onder meer door vele deeltijdse functies) maakt dat er veel **nood is aan afstemming** en een goede onderlinge taakafbakening. De personeelsswissels maken dat hier continu in geïnvesteerd moet worden. Inzetten op **teamvorming** is de komende jaren een belangrijk aandachtspunt. Een goede **ondersteuning van medewerkers**, en een sterk uitgebouwd medewerkersbeleid zijn dan ook noodzakelijk. Het belang van een centrale verbindingsfiguur (de Vlaamse beleidscoördinator) is de laatste jaren steeds duidelijker geworden. Het uitgebreide aanbod in de context van een gevangenis vergt ook meer **administratieve en organisatorische ondersteuning**. Deze evolutie heeft een belangrijke invloed op de taakinvulling van de organisatieondersteuners.

2.2. *Geïntegreerde (samen)werking*

De onderlinge samenwerking zal de komende jaren duidelijk gekenmerkt worden door een verdere nadruk op “**geïntegreerd**” en planmatig **(samen)werken**, en dit zowel op beleids- als op operationeel niveau. Hierdoor wijzigt de **overlegstructuur** binnen de hulp- en dienstverlening in de meeste gevangenissen. **Provinciale en regionale samenwerkingsverbanden** winnen aan belang en vormen een uitdaging voor de organisatie van de hulp- en dienstverlening. Ook op individueel niveau wordt gezocht naar een meer intensieve samenwerking onder meer door de uitbouw van **individuele hulp- en dienstverleningstrajecten**. Voor de verdere uitbouw van het trajectmatig werken is het verder nog relevant dat **trajectbegeleiding** de laatste jaren permanent op zoek is geweest naar de best mogelijke invulling van haar functie, rekening houdend met de stijgende gevangenisbevolking, de personeelsbezetting ende opdrachten.

In de uitbouw van het aanbod is er een tendens naar meer **behoeftegericht werken**. Het afstemmen van de hulp- en dienstverlening op de noden en behoeften van gedetineerden wordt echter sterk bemoeilijkt door een grote heterogeniteit in de gevangenispopulaties (zie verder). Onder andere de groep van de anderstaligen stelde de aanbodverstrekkers de voorbije jaren voor een grote uitdaging, en dat zal de komende periode wellicht zo blijven. Daarnaast blijkt de **evenwichtige** uitbouw van het aanbod een aandachtspunt: niet alle domeinen zijn evenredig gegroeid. Zo wordt voor het eerst duidelijk ingezet op de uitbouw van het preventieve gezondheidsaanbod.

2.3. *Participatie aan het aanbod*

Al enkele jaren worden problemen met **de participatie aan het aanbod** gesignaleerd: er is sprake van een sterke uitval. Hoewel deze vaststellingen ervoor gezorgd hebben dat er **meer aandacht** wordt besteed aan **cursistenopvolging, registratie** van aanwezigheden, een kwaliteitsvolle **intake van gedetineerden en aan de profilering, werving, en evaluatie van het aanbod** is het moeilijk om de 'uitval' stevig te onderbouwen en om de precieze oorzaken te identificeren. De moeilijke afstemming op het penitentiaire regime, plotselinge transfers, verzaaging van het aanbod, gebrek aan afstemming op noden en behoeften, het wegval-len van middelen, ... zijn enkele van de mogelijke verklaringen. Deze problematiek zal ook de komende jaren nog veel aandacht vragen. In dit kader wordt ook sterk ingezet op het gebruik van het **gedetineerden opvolgsysteem (GOS)**. Het GOS is een internettoepassing waarbij enerzijds het activiteitenaanbod, inschrijvingen hiervoor en deelname hieraan, en anderzijds alle informatie over de begeleiding van gedetineerden door het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk (Justitieel Welzijnswerk) bijgehouden kunnen worden. Dit instru-ment ondersteunt de praktijkwerking, alsook de verdere uitbouw van het beleid.

Daarnaast blijft ook de **financiering** van het aanbod een aandachtspunt: er kan steeds minder een beroep worden gedaan op middelen vanuit Justitie en van het Steunfonds, voor bepaald (individueel) aanbod is er grote tekorten/ wachtlijsten.

Een andere tendens is de inschakeling van **vrijwilligers** binnen alle domeinen van de hulp- en dienstverlening. Daarnaast worden recent steeds vaker de **gedetineerden** zelf betrokken bij de uitbouw van de hulp- en dienstverlening. Deze **participatie** zal de komende jaren nog verder worden uitgebouwd.

2.4. *Werken in een penitentiaire context*

De **samenwerking met het penitentiair personeel** is de laatste jaren positief geëvolueerd, maar inzetten op **draagvlak** blijft een algemeen en permanent aandachtspunt binnen de organisatie van de hulp- en dienstverlening.

De hulp- en dienstverlening aan gedetineerden wordt (grotendeels) georganiseerd binnen de gevangensmuren. Factoren eigen aan deze specifieke context, en de hierbij aansluiten-de beleidskeuzes vanuit Justitie (Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen) hebben dan ook een belangrijke invloed op de manier waarop de hulp- en dienstverlening vorm krijgt. Bij de organisatie en uitbouw van de hulp- en dienstverlening de komende jaren moet rekening gehouden worden met de volgende evoluties:

Quasi alle gevangenis in Vlaanderen en Brussel kampen met een **overbezetting van de capaciteit**. Dit heeft een grote impact op de gehele werking binnen de gevangenis. De **infrastructuur** is vaak beperkt, verouderd en onveilig. Er is een tekort aan (geschikte) ruimtes voor de organisatie van zowel groepsaanbod als voor individuele gesprekken. De grote afstanden tussen de beschikbare ruimtes en het cellulaire gedeelte bemoeilijken/beperken vaak de bewegingen van gedetineerden naar het aanbod. Niet alle medewerkers binnen de hulp- en dienstverlening beschikken over een (veilige) werkplek binnen de gevangenis. **Syndicale acties** belemmeren regelmatig de organisatie van de hulp- en dienstverlening. In enkele gevangenis is er door **sociale akkoorden** zelfs een structurele inperking van het aanbod. Justitie probeert deze problemen op te vangen door enerzijds te investeren in de verbouwing van bestaande gevangenis en anderzijds nieuwe inrichtingen te bouwen. Dit zorgt voor capaciteitsuitbreiding en meer aangepaste en veilige infrastructuur, maar biedt ook kansen op het vlak van differentiering van het gevangenisregime en het toepas-sen van andere detentiemodellen.

De grote **heterogeniteit** in de gevangenispopulaties maakt het bijzonder moeilijk om het aanbod aan hulp- en dienstverlening voldoende af te stemmen op de **noden en de behoeften**

van de gedetineerden. Er is een grote diversiteit van doelgroepen onder één dak: geïnterneerden, beklaagden, veroordeelden, anderstaligen en gedetineerden met psychische en/of psychiatrische problematiek.

De Basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden, de wet op internering van 21 april 2007 en de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, vormen een belangrijk wettelijk kader. De komende jaren zal er veel aandacht gaan naar de uitbouw van **detentieplanning**. In dit kader wil Justitie inzetten op een geïndividualiseerde strafuitvoering en **differentiatie in gevangenisregimesen – classificatie**. Dit biedt zeker kansen voor de afstemming van de hulp- en dienstverlening op de noden en behoeften van gedetineerden. In dit kader zal het directoraat-generaal voor de penitentiaire inrichtingen haar werking sterker **regionaal** uitbouwen en wordt bijvoorbeeld ook de regionale directie hervormd. De afstemming van de organisatie van de hulp- en dienstverlening op deze evoluties verdient, zowel op organisatorisch niveau als op niveau van de individuele gedetineerde (zie ook: hulp- en dienstverleningsplan) de nodige aandacht.

De nieuwe detentiebeheertoepassing, **SIDIS-suite**, zal een belangrijke rol spelen in de modernisering van het detentiebeheer. Verschillende processen binnen de gevangeniswerking zullen hertekend worden, onder andere op vlak van psychosociale begeleiding, maar ook op praktisch-organisatorisch vlak en de gegevensverzameling. Deze evolutie zal zeker invloed hebben op de samenwerking tussen Vlaamse en justitiële actoren en op de praktische organisatie van de hulp- en dienstverlening.

Een andere beweging binnen de digitalisering van de gevangenis, is de opzet van een **cloud computing** systeem (PrisonCloud). Een dergelijk systeem heeft potentieel heel wat toepassingen die ook voor de hulp- en dienstverlening kansen bieden, bijvoorbeeld op vlak van (veilig) internetgebruik door gedetineerden, wat mogelijkheden creëert voor o.a. afstandsleren.

De hierboven al vermelde capaciteitsuitbreidingen vragen tot slot ook vanuit de Vlaamse Gemeenschap extra (personeel)inzet en een zo efficiënt mogelijke organisatie en afstemming tussen de betrokken partners. Dit wordt eens te meer belangrijk naarmate ook binnen Justitie (o.a. voor de psychosociale dienst) de budgettaire druk toeneemt. In 2013 werd een capaciteitsuitbreiding gerealiseerd in de Noorderkempen en in 2014 wordt de nieuwe gevangenis van Beveren in gebruik genomen. Het Masterplan gevangeniswezen voorziet in de komende jaren nog meer uitbreidingen. Alle partners betrokken bij de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden zullen zich hiertoe moeten verhouden.

3. Missie, doelstellingen en opdrachten

Het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden beschrijft volgende missie, doelstellingen en opdrachten:

Art. 3. Dit decreet beoogt, binnen de beschikbare budgetten, het recht van alle gedetineerden en hun directe sociale omgeving op een integrale en kwaliteitsvolle hulp- en dienstverlening die gericht is op de realisatie van de doelstellingen, vermeld in artikel 4, te waarborgen, zodat ze zich kunnen ontplooien in de samenleving.

Daartoe neemt de Vlaamse Regering initiatieven om een kwaliteitsvol hulp- en dienstverleningsaanbod uit te bouwen, op basis van de behoeften van de gedetineerden en hun directe sociale omgeving, en dit door sectoroverschrijdende samenwerking tussen hulp- en dienstverleners en door intersectorale afstemming van het aanbod.

Art. 4. De doelstellingen van de hulp- en dienstverlening zijn :

- 1° de zelfontplooiing van de gedetineerde stimuleren;*
- 2° het sociale, relationele en psychische evenwicht van de gedetineerde herstellen;*
- 3° de negatieve gevolgen voor de gedetineerde en zijn directe sociale omgeving, veroorzaakt door en tijdens de detentie, beperken;*
- 4° de integratie en participatie in de samenleving na de detentieperiode bevorderen;*
- 5° een proces van herstel tussen dader, slachtoffer en samenleving stimuleren;*
- 6° de kans op herval beperken.*

Art. 5. Om de doelstellingen, vermeld in artikel 4, te realiseren, vervult de Vlaamse Regering minstens de volgende opdrachten of neemt ze initiatieven met het oog op de realisatie ervan :

- 1° ze bouwt een kwaliteitsvol en integraal hulp- en dienstverleningsaanbod uit voor gedetineerden en hun directe sociale omgeving;*
- 2° ze maakt het aanbod bekend en motiveert gedetineerden om eraan te participeren;*
- 3° ze ontwikkelt en implementeert samenwerkingsmodellen en organisatievormen om tot een optimale inbedding en integratie van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest in de gevangenissen te komen met het oog op de grootst mogelijke efficiëntie en effectiviteit van een integraal aanbod hulp- en dienstverlening;*
- 4° ze creëert een draagvlak om hulp- en dienstverlening aan gedetineerden te organiseren bij de betrokken actoren, de belanghebbenden en de samenleving;*
- 5° ze implementeert, in samenwerking met de betrokken actoren, een personeels- en organisatieontwikkelingsbeleid ter ondersteuning van de hulp- en dienstverlenende actoren.*

4. SWOT-analyse

De Vlaamse Stuurgroep hulp- en dienstverlening¹ hield op 12 maart 2012 een domeinoverstijgende SWOT-analyse op basis van denkoefeningen per domein, met volgend resultaat.

¹ De Vlaamse Stuurgroep hulp- en dienstverlening aan gedetineerden volgt de uitbouw en de implementatie van het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden in de lokale gevangenissen op. In deze stuurgroep zijn de kabinetten en administraties van de betrokken beleidsdomeinen (sport, cultuur, tewerkstelling, onderwijs, welzijn en gezondheid) vertegenwoordigd. Daarnaast is er ook een vertegenwoordiging van het middenveld. Van elk domein is er een koepelorganisatie aanwezig. Vanaf het najaar 2013 gaat de Vlaamse Stuurgroep – in uitvoering van het decreet van 8 maart 2013 – over in de gemengde commissie.

Sterke punten (interne kenmerken, aspecten van prestaties, ...)	Zwakke punten (interne kenmerken, aspecten van prestaties, ...)
Medewerkers: - De meeste medewerkers hebben een grote expertise. - De beleidsmedewerker heeft een belangrijke, coördinerende rol.	- De focus ligt nog te weinig op de link tussen binnen – buiten. - Er is nog een gebrek aan samenhang tussen (het aanbod van) de partners.
Aanbod: - Het aanbod is gedifferentieerd. - Er is een vergelijkbaar aanbod in alle gevangenissen in Vlaanderen en Brussel. - Het aanbod binnen de muren is vergelijkbaar met het aanbod aan de vrije burgers. - Het beleid heeft zich op diverse wijze geëngageerd om het aanbod te verstrekken. - Er is een netwerk op lokaal en bovenlokaal niveau waarin verschillende betrokken actoren zijn vertegenwoordigd. Er zijn goede overlegfora en een	- De relatie met Justitie wordt als onevenwichtig ervaren. Er is een te grote afhankelijkheid van Justitie. - Afbakening rollen tussen verschillende betrokken actoren en functies die ingezet worden, is onvoldoende duidelijk. - Er wordt te weinig geëvalueerd, er is onvoldoende zicht op resultaten, ... - Er is een schaarste aan mensen en middelen t.a.v. de noden van de doelgroep en de geformuleerde missie. → waardoor het moeilijk is aanbod op maat te bieden. Dit geldt zeker voor specifieke doelgroepen als anderstaligen, beklaagden en

geïnterneerden,...; → waardoor de partners overbevraagd worden; → waardoor er maar een beperkt bereik is met het aanbod.	zorgzame opvolging van wat uit het overleg komt. - Er is continuïteit in het aanbod.
Mogelijkheden <i>(veranderingen in beleid, in populaties, behoeften cliënten, wijzigingen bij stakeholders ...)</i>	Bedreigingen <i>(gebeurtenissen of veranderingen die buiten het onderwerp van de analyse liggen en die schadelijk/remmend kunnen zijn voor de prestaties)</i> - Samenwerking/toeleiden (nieuwe) externe partners bv. wonen, OCMW, ... die nog niet betrokken worden. Het ontbreken van samenwerking met een aantal actoren wordt als remmend ervaren voor de kwaliteit van de hulp- en dienstverlening en de kans op re-integratie. Daarbij denken we in eerste instantie aan huisvestingsactoren en OCMW. De gevangeniscontext, o.a. infrastructuur en regime zijn niet afgestemd op hulp- en dienstverlening. - Beperkte middelen (waarover we zelf kunnen

- GOS kan in de toekomst interessante beleidsinformatie bieden zowel op lokaal als bovenlokale niveau). - Digitale evolutie Justitie: bv. Prisnet (= cloud computing) biedt ook voor de hulp- en dienstverlening mogelijkheden.	beschikken). - Trajecten van gedetineerden worden regelmatig onderbroken(door bv. transfers). - Het ontbreken van een classificatiebeleid en van een detentieplan. - Er is weinig maatschappelijk draagvlak in de samenleving en soms ook binnen de eigen organisatie. - Er is nog teveel afstand tussen Justitie-Vlaams Gemeenschap: lokaal (bv. CBM, SURB) en bovenlokaal. - Veelheid overleg is niet evident voor medewerkers met andere opdrachten in hun takenpakket, voor hulpverleners. - Solofunctie van de beleidsmedewerker blijkt zwakke schakel op momenten dat die persoon omwille van ziekte/zwangerschap/... uit valt. - Het (respecteren van) het beroepsgeheim/ het omzichtig omgaan met de uitwisseling van informatie op niveau van de gedetineerde hypothekeert soms de samenwerking en de efficiëntie van de hulp- en dienstverlening.
--	---

5. Ambities

Op basis van de bespreking van de SWOT-analyse en met de missie voor ogen drukte de Vlaamse stuurgroep eveneens een aantal ‘ambities’ uit en formuleerde daaraan gekoppelde doelstellingen en acties.

- 1. Een aanbod op maat van de gedetineerde uitwerken, door o.a. de behoeften van gedetineerden in kaart te brengen.**
 - Een behoefteanalyse zodat het hulp- en dienstverleningsaanbod hierop beter afgestemd kan worden.
 - Optimaliseren van de gegevensverzameling inzake behoeften gedetineerden via het Gedetineerden opvolgsysteem.
- 2. Een basisaanbod uitwerken in iedere gevangenis.**
 - Het aanbod tussen partners afstemmen (binnen gevangenis – over gevangenissen heen).
- 3. Domeinoverschrijdende trajecten uitbouwen.**
 - Domeinoverschrijdend traject/hulp- en dienstverleningsplan uitwerken aangepast aan de individuele behoefte van de gedetineerde. Hierbij zorgen voor nazorg en aansluiten bij de reguliere werkingen buiten.
 - Afstemmen met Justitie met oog op re-integratie.
- 4. Overdracht binnen-buiten verbeteren/realiseren.**
 - Domeinoverschrijdend traject/hulp- en dienstverleningsplan aangepast aan de individuele behoefte van de gedetineerde uitwerken. Hierbij zorgen voor nazorg en aansluiten bij de reguliere werkingen buiten.
 - Actief netwerk uitbreiden, binnenbrengen externe/nieuwe partners.
 - Onze inzet meer richten op resocialisatie.
- 5. Het netwerk uitbouwen: externe partners/nieuwe domeinen betrekken.**
 - Actief netwerk uitbreiden, binnenbrengen externe/nieuwe partners.
- 6. De samenwerking versterken: samenwerking met Justitie - als evenwaardige partner.**
 - Samenwerkingsakkoord met Justitie voorbereiden: op welke punten willen wij een andere, bredere samenwerking?
 - Versterken onderlinge samenwerking/samenhang tussen Vlaamse partners.
- 7. De samenwerking beter afstemmen: komen tot een duidelijke rolafbakening (lokaal en bovenlokaal).**
 - Overleg tussen lokale partners: informatie uitwisseling, wie doet wat,
 - Versterken van de onderlinge samenwerking/samenhang tussen Vlaamse partners.
- 8. Expertise verder ontwikkelen.**
 - Inzetten op personeel: ondersteunen, vormen (naar motivatie, expertise, ...).
 - Expertisedeling organiseren.
- 9. Investeren in (maatschappelijk draagvlak) door - ook in de eigen organisatie - te investeren in positieve communicatie en zichtbaarheid.**

De Vlaamse Stuurgroep vertaalde deze ambities in een aantal strategische doelstellingen en acties. De stand van zaken op vlak van de realisatie van deze ambities, doelstellingen en acties vormt de basis voor een eerstestrategisch plan dat de overgang vormt naar het strategisch plan dat in 2014-2015 gestalte zal krijgen en afgestemd zal zijn op de Regeerverklaring en de beleidsnota's van de verschillende ministers en ook rekening zal houden met de input van de verschillende actieplannen van de gevangenen in Vlaanderen en Brussel die momenteel worden opgemaakt.

6. Strategisch plan 2013-2015

6.1. *Strategische doelstelling 1*

“Er is een kwaliteitsvol, behoeftegericht en afgestemd aanbod uitgebouwd voor alle gedetineerden en hun sociale omgeving, rekening houdend met de penitentiaire context en de beschikbare middelen. Dit zowel tijdens detentie als na ontslag met het oog op persoonlijke ontwikkeling, sociale integratie en herstel.”

De voorbije tien jaar vonden diverse aanbodverstrekkers – stapsgewijs – hun weg naar de Vlaamse en Brusselse gevangenen. Het is de uitdaging om met de verschillende betrokken organisaties de kwaliteit van het aanbod te verbeteren met aandacht voor de algemene behoeften van diverse groepen gedetineerden, voor de complementariteit tussen interne en externe aanbod(verstrekkers) en voor de voorbereiding op de periode na detentie, zowel binnen de muren van één gevangenis, maar ook over de muren heen. Het realiseren van deze uitdagingen eist dat integrale, domeinoverstijgende trajecten afgestemd op de behoeften van de gedetineerden makkelijker uitgewerkt en geïmplementeerd kunnen worden.

Hoewel er al diverse aanbodverstrekkers betrokken zijn bij/instaan voor de hulp- en dienstverlening tussen de muren zijn er nog een aantal ontbrekende partners die alsnog een belangrijke rol kunnen spelen in het kader van de hulp- en dienstverlening. Denk bijvoorbeeld in functie van de re-integratie aan o.a. huisvesting, lokale besturen (OCMW), De mogelijkheden tot samenwerking met deze actoren worden verder verkend.

SD 1	Acties	Timing	Te betrekken partners		Indicatoren
			Wie?	Niveau	
OD 1.1. Er zijn domeinoverstijgende, integrale en afgestemde hulp- en dienstverleningstraject en uitgewerkt en getoetst in de praktijk.	1.1.1. Er wordt een eerste concept uitgetekend om tot domeinoverstijgende, integrale en afgestemde hulp- en dienstverleningstrajecten te komen. De overdracht van buiten naar binnen en van binnen naar buiten krijgt hierin specifieke aandacht. In het concept worden de verschillende deeltrajecten, de onderlinge samenhang per domein alsook de verhouding tot het detentietraject expliciet gedefinieerd.	Midden 2014	(Werkgroep van) gemengde commissie, op aanzet van het algemeen welzijnswerk Trekker: beleidsdomein algemeen welzijnswerk	Bovenlokaal	Concepttekst integraal hulp- en dienstverleningstraject, (inclusief hulp- en dienstverleningsplan).

OD 1.1. Er zijn domeinoverstijgende, integrale en afgestemde hulp- en dienstverleningstraject en uitgewerkt en getoetst in de praktijk.	1.1.2. Proefproject: omzetten uitgewerkt concept integrale trajectwerking in de praktijk.	Voorjaar 2015	Beleidscoördinator – lokale Partners Trekker: Beleidscoördinatorafdeling Welzijn en Samenleving	Lokaal	Uitgewerkt proefconcept integrale trajectwerking.
OD 1.1. Er zijn domeinoverstijgende, integrale en afgestemde hulp- en dienstverleningstraject en uitgewerkt en getoetst in de praktijk.	1.1.3. Evaluatie proefprojecten: input ter verbetering/bevestiging concept integrale trajectwerking.	Najaar 2015	Beleidscoördinator – lokale partners Trekker: Beleidscoördinatorafdeling Welzijn en Samenleving	Lokaal	Evaluatierapport proefprojecten integrale trajectwerking.
OD 1.2. Teneinde een meer behoefte dekkend aanbod te realiseren, worden nieuwe	1.2.1. Contactname met het beleidsdomein wonen om hulp- en dienstverlening aan gedetineerden voor te stellen	2013	Afdeling Welzijn en Samenleving - Algemeen Welzijnswerk Trekker: afdeling Welzijn en	Bovenlokaal	Verslag van overleg met beleidsdomein wonen en eventuele samenwerkingsafspraken.

partners betrokken bij de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden: in eerste instantie huisvesting en lokale besturen	en na te gaan welke samenwerking er gerealiseerd kan worden in de verdere uitbouw van het strategisch plan.		Samenleving		
OD 1.2. Teneinde een meer behoefte dekkend aanbod te realiseren, worden nieuwe partners betrokken bij de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden: in eerste instantie huisvesting en lokale besturen	1.2.2. Contactname met de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG) i.k.v. het sensibiliseren van het lokaal sociaal beleid m.b.t. het thema (ex-)gedetineerden en hun sociale context.	2013-2014	Gemengde commissie – VVSG (OCMW) Trekker: afdeling Welzijn en Samenleving	Bovenlokaal	Agenda en verslag overlegmomenten; gemaakte afspraken; eventueel doelstelling(en) in lokaal sociaal beleidsplan.

OD 1.2. Teneinde een meer behoefte dekkend aanbod te realiseren, worden nieuwe partners betrokken bij de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden: in eerste instantie huisvesting en lokale besturen	1.2.3. Contactname met lokale besturen van steden en gemeenten met een gevangenis op hun grondgebied om de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden voor te stellen, na te gaan welke samenwerking er gerealiseerd kan worden, en samenwerkingsafspraken te maken. Hierbij hebben we specifieke aandacht voor het sensibiliseren van het lokaal beleid m.b.t. het thema en het belang van de overgang binnen-buiten voor ex-gedetineerden.	2013-2014	Beleidscoördinator – lokale partners Trekker: Beleidscoördinatorafdeling Welzijn en Samenleving	Lokaal	Samenwerkingsafspraken op papier. De sleutelfiguren binnen de lokale besturen zijn gekend door de hulp- en dienstverleningsactoren binnen de gevangenis.
---	--	------------------	--	---------------	--

OD 1.3. Er wordt gebruik gemaakt van wetenschappelijke kennis en kennis uit andere sectoren of uit het buitenland om het bestaande aanbod te vernieuwen of nieuw aanbod te ontwikkelen, en zo de kwaliteit ervan te verhogen.	1.3.1. De resultaten van de behoefteanalyse van de gevangenis van Antwerpen en de daaruit voortvloeiende kennis, wordt gedeeld en – in de mate van het mogelijke – toegepast in de andere inrichtingen.	2013 - 2014	(Wergroep van) gemengde commissie Trekker: afdeling Welzijn en Samenleving	Bovenlokaal	Studiedag (gepland op 21/11/2013) Eindverslag Resultaten van lokale behoeftenonderzoeken
OD 1.3. Er wordt gebruik gemaakt van wetenschappelijke kennis en kennis uit andere sectoren of uit het buitenland om het	1.3.2. Het onderzoek van 2003 naar de ontwikkeling van relevante beleidsindicatoren inzake de kwaliteit en effectiviteit van hulp- en dienstverlening aan	2014	Wergroep van de gemengde commissie	Bovenlokaal	Verslagen werkgroep; eventuele meetinstrumenten.

bestaande aanbod te vernieuwen of nieuw aanbod te ontwikkelen, en zo de kwaliteit ervan te verhogen.	gedetineerden in Vlaamse gevangenissen wordt besproken en getoetst op zijn relevantie voor de realiteit anno 2014	2014	Werkgroep van de gemengde commissie	Bovenlokaal	Verslagen werkgroep
OD 1.3. Er wordt gebruik gemaakt van wetenschappelijke kennis en kennis uit andere sectoren of uit het buitenland om het bestaande aanbod te vernieuwen of nieuw aanbod te ontwikkelen, en zo de kwaliteit ervan te verhogen.	1.3.3. Via Europris wordt nagegaan welke instrumenten voor kwaliteitsmeting van hulp- en dienstverlening in het buitenland worden gebruikt				

OD 1.4. Binnen elke gevangenis is een zo optimaal mogelijk uitgebouwd, gespreid en afgestemd basisaanbod uitgetekend.	1.4.1. Er wordt een actieplan hulp- en dienstverlening opgesteld via overleg, waarin het aanbod van de verschillende organisaties wordt gedeeld en wordt gezocht naar afstemming.	Eind 2013	Beleidscoördinator – lokale partners Trekker: Beleidscoördinatorafdeling Welzijn en Samenleving	Lokaal	(ontwerp van) actieplan.
---	---	----------------------	--	---------------	---------------------------------

6.2. Strategische doelstelling 2

“Tegen eind 2015 is de samenwerking tussen alle Vlaamse en federale actoren die binnen de gevangenis bijdragen tot en/of betrokken zijn bij de uitbouw van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden geoptimaliseerd, en dit zowel op bovenlokaal als op lokaal niveau.”

Momenteel wordt nog te veel ‘naast elkaar’ gewerkt. Partners zouden meer geïntegreerd moeten samen werken, en zo elkaar(s) aanbod versterken. Dit geldt voor de samenwerking in algemene zin, maar zeker ook voor het aanbod naar specifieke doelgroepen.

Een duidelijke rolafbakening en taakverdeling zowel op lokaal, als bovenlokaal niveau dragen bij tot een betere afstemming en een meer efficiënte en effectieve samenwerking.

Het meer integraal en geïntegreerd werken is niet enkel een ambitie op het niveau van de individuele begeleiding van gedetineerden, maar een streven vanaf het moment van de beleidsplanning. In een model van gezamenlijke en geïntegreerde beleidsplanning is ook de wisselwerking tussen het bovenlokale en het lokale niveau een belangrijk aandachtspunt. Een aangepaste procedure voor het signaleren en opvolgen van (beleidsdomeinoverstijgende) signalen vormt een belangrijk element in een streven naar kwaliteitsverbetering en fundering van het aanbod.

SD 2	Acties	Timing	Te betrekken partners		Indicatoren
			Wie?	Niveau?	
OD 2.1. De rol en opdracht van de verschillende Vlaamse actoren is verduidelijkt met het oog op een zo groot mogelijke efficiëntie en effectiviteit.	2.1.1. De rol en opdracht van elke actor binnen het coördinatieteam wordt verduidelijkt en uitgeschreven in een afsprakennota.	2014	Coördinatieteam Trekker: Beleidscoördinator afdeling Welzijn en Samenleving	Lokaal	Agenda en verslag bijeenkomsten; afsprakennota.
	OD 2.2. Er is een gezamenlijk beleidsplanningsproces uitgetekend en gedeeltelijk geïmplementeerd.	2014	Gemengde commissie Trekker: afdeling Welzijn en Samenleving	Bovenlokaal	Verslagen Werkgroep Visietekst/ gemeenschappelijke visie is uitgeschreven in het eerste bovenlokale strategisch plan van volgende legislatuur.

OD 2.3. Een model voor systematische verzameling, doorstroom en opvolging van domein overstijgende signalen uit het werkveld naar partners en overheden, is uitgetekend en geïmplementeerd.	2.3.1. Een signaleringsprocedure wordt uitgetekend.	2014	(Werkgroep van) gemengde commissie Trekker: afdeling Welzijn en Samenleving	Bovenlokaal	Procedure signalering.
OD 2.3. Een model voor systematische verzameling, doorstroom en opvolging van domein overstijgende signalen uit het werkveld naar partners en overheden, is uitgetekend en geïmplementeerd.	2.3.2. Deze signaleringsprocedure wordt toegepast.	2015	Bovenlokaal en lokaal - gezamenlijk	Bovenlokaal en lokaal	Signalen uit het werkveld bereiken het bovenlokale niveau en worden daar opgenomen.

6.3. *Strategische doelstelling 3*

“Tegen eind 2015 versterken we het draagvlak voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.”

Voor de verschillende bij de hulp- en dienstverlening betrokken organisaties zijn – met uitzondering van De Rode Antraciet vzw – gedetineerden in veel gevallen een kleine deelgroep. Investeren in tijd, middelen en personeel dient dan ook afgewogen t.a.v. andere inspanningen voor andere doelgroepen. Die inspanningen motiveren vraagt blijvende aandacht. Ook voor de samenleving en het publiek discours is investeren in gedetineerden geen evidentie. De kennis over de gevangenispopulatie is beperkt. De tijdsgeest en de emotionele lading, die steeds aanwezig is als het gaat over daders van misdrijven, maakt dit dat er eerder vraag is naar een repressieve aanpak, dan wel naar herstelgerichte detentie. Blijvend investeren in draagvlak binnen eigen organisatie en de bredere samenleving is een ambitie die alle betrokken actoren dan ook onderschrijven.

SD 3	Acties	Timing	Te betrekken partners		Indicatoren
			Wie?	Niveau?	
OD 3.1. We nemen, zowel op lokaal als op Vlaams niveau, initiatieven om het draagvlak voor de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden binnen de ruimere samenleving te bevorderen door te werken aan positieve beeldvorming.	3.1.1. Actieve deelname aan het debat over humanisering van detentie, door medewerking aan de campagne van de Bond zonder Naam rond talenten van gedetineerden	2013- 2014	Leden van de Gemengde commissie	Bovenlokaal Lokaal	Acties
	3.1.2. Contact met sleutelfiguren werkgelegenheid in functie van sensibilisering m.b.t. tewerkstelling van gedetineerden	2013- 2015	Gemengde commissie	Bovenlokaal	Verslag

6.4. Strategische doelstelling 4

“Met het oog op kwaliteitsverbetering van de hulp- en dienstverlening verhogen we voor eind 2015 de expertise van medewerkers via vorming- en ondersteuningsinitiatieven.”

Medewerkers die instaan voor organisatie van of het aanbod van hulp- en dienstverlening hebben niet zelden een solofunctie of nemen een unieke functie op binnen hun organisatie. Ze werken in een niet evidente context en in een complex netwerk met veel diverse betrokkenen. Ondersteuning van deze medewerkers (professioneel of vrijwillig) verdient dan ook bijzondere aandacht. Zoeken naar manieren om expertise te ontwikkelen en te delen, dragen hiertoe bij. Ook de huidige budgettaire context verplicht om te zoeken naar een nieuwe aanpak. In de periode 2013-2015 is er wellicht geen budgettaire uitbreiding, ook al neemt het aantal gedetineerden toe en is er een capaciteitsuitbreiding in de gevangenissen.

SD 4	Acties	Timing	Te betrekken partners		Indicatoren
			Wie?	Niveau?	
OD 4.1. Kennis- en informatieoverdracht	4.2.1. Uitklaren welke domein overstijgende kennis en expertise tussen partners gedeeld kan worden.	2014	Werkgroep Vorming en Ondersteuning.	Bovenlokaal	Verslagen werkgroep.

7. Uitvoering en opvolging

Deze acties worden gerealiseerd en/of opgevolgd door een aantal bovenlokale overlegorganen. Hieronder worden de opdracht en de samenstelling van elk overlegorgaan omschreven. De Gemengde commissie kan de uitvoering van bepaalde acties delegeren naar ad-hocwerkgroepen.

Overleg	opdracht	frequentie	samenstelling
Gemengde commissie	• Advies verlenen aan de Vlaamse Regering over de opmaak van het strategisch plan; • De voortgang in de uitvoering van het strategisch plan volgen; • Advies uit brengen over bijsturing van het strategisch plan; • Ondersteuning en vorming bieden voor de hulp- en dienstverleners >> wordt permanent gedelegeerd naar de Werkgroep Vorming en Ondersteuning.	Minimaal 3 x per jaar	Minimaal vertegenwoordigers van: • het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin; • het departement Onderwijs en Vorming; • het departement Werk en Sociale Economie; • het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media; • het agentschap Zorg en Gezondheid; • het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap; • het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen; • de Vlaamse Dienst Arbeid Bemiddeling; • het agentschap Sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen;

			• de centra voor algemeen welzijnswerk; • de stuurgroep volwassenenonderwijs; • de vereniging, voorzien door het participatiedecreet, ter bevordering van de culturele en sportieve participatie van gedetineerden; • de centra voor geestelijke gezondheidszorg.
Vorbereidende werkgroep	• Voorbereiding overlegmomenten gemengde commissie: agenda bepalen, voorbereidende teksten opmaken, ... >> bespreking van beleidsmatige/ inhoudelijke thema's, meer bepaald om informatie te verzamelen, adviezen te geven aan de gemengde commissie, ... • Delegeren van thema's naar (ad hoc) werkgroepen + opvolging van de werkzaamheden van deze werkgroepen + van hieruit rapporteren aan de gemengde commissie over de stand van zaken.	3 à 4 x per jaar	• Afdeling Welzijn en Samenleving - departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (3 bovenlokale beleidsmedewerkers) • De Rode Antraciet (inhoudelijk directeur) • Steunpunt Algemeen Welzijnswerk (stafmedewerker hulp aan gedetineerden) • Stuurgroep volwassenenonderwijs (projectmedewerker kennis- en expertisontwikkeling inzake onderwijs aan gedetineerden) • VDAB (expert trajectwerking en/of strategisch accountmanager kansengroepen)

			• Zorgnet Vlaanderen (stafmedewerker geestelijke gezondheidszorg) • Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (directeur en/of adviseur inclusief en internationaal beleid)
Werkgroep Vorming en Ondersteuning	Zie decreet: ondersteuning en vorming bieden voor de hulp- en dienstverleners Meer concreet: • Inrichten van een introductiecursus voor nieuwe hulp- en dienstverleners; • Inrichten van thematische vormingsmomenten die inspelen op domeinoverstijgende vormingsnoden en –behoeften; • Opmaken en up-to-date houden van ondersteunende documenten, zoals de literatuurlijst. Deze vormt immers een goede bron met interessante basisinformatie voor een startende hulp- en dienstverlener; • Inhoudelijk vormgeven en realiseren van een opleidingsonderdeel inzake	+/- 4 x per jaar	• Afdeling Welzijn en Samenleving - departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (2 bovenlokale beleidsmedewerkers en 1 lokale beleidscoördinator) • De Rode Antraciet (vormingsmedewerker) • Steunpunt Algemeen Welzijnswerk (stafmedewerker hulp aan gedetineerden) • Stuurgroep volwassenenonderwijs (projectmedewerker kennis- en expertiseontwikkeling inzake onderwijs aan gedetineerden) • VDAB (expert trajectwerking) • Zorgnet Vlaanderen (stafmedewerker geestelijke gezondheidszorg)

	hulp- en dienstverlening aan gedetineerden voor de penitentiaire bewakingsassistenten; • Delen van goodpractices over domeinen heen, bv. instrument dat ontwikkeld is i.f.v. een behoeftebevraging, pictogrammen die ontworpen zijn in gevangenissen; • Andere, door de gemengde commissie gedelegeerde, opdrachten op vlak van vorming en ondersteuning.			
Bovenlokale werkgroep	De samenwerking tussen het Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen en de Vlaamse overheid, die voortvloeit uit het strategisch plan, opgemaakt volgens artikel 8 van het decreet van 8 maart 2013 en uit de basiswet van 12 januari 2005, opvolgen.	+/- 6 x per jaar	• Afdeling Welzijn en Samenleving • Andere leden gemengde commissie naargelang het thema • Regionale directie Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen • Centrale Psychosociale DienstDirectoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen • Dienst Gezondheidszorg Dienst Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen	

8. Middelen

Deze acties worden uitgevoerd binnen het kader van volgende regelgeving, beleid en middelen in de begroting van de betrokken beleidsdomeinen.

Overzicht middelen 2013 in het kader van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

<i>beleidsdomein</i>	<i>Verwijzing naar regelgeving</i>	<i>BA (basisallocatie)</i>	<i>Bedrag uit begroting 2013 *</i>
WELZIJN			
Coördinatie personeel	Decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.	GBO/GA-D-2-Z/LO ba GA0001100	1.083.525 euro
Coördinatie werking (oa Gedetineerden Opvolgsysteem, vorming....	Decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.	GBO/1GC-D-2-D/WT ba GCO19	36.000 euro
Decreet en Besluit Vlaamse Regering Algemeen Welzijnswerk (subsidiering Justitieel Welzijnswerk)	Erkenningsbesluiten van de centra voor algemeen welzijnswerk die gesubsidieerd worden voor de sociale hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en hun naastbestaanden met oog op hun sociale re-integratie	GBO/1GC-D-2-D/WT ba GC020	99,35 VTE à rato van 64.332,3 euro per VTE = 6391414,005 euro

* Dit bedrag geeft geen totaalbeeld van de middelen die naar de uitvoering van dit strategisch plan gaan. Bv. de personeelsmiddelen verbonden aan de vertegenwoordiging van de administratie in de Vlaamse Stuurgroep, de werkmiddelen voor de realisatie van hulp- en dienstverlening in, middelen die niet expliciet zijn toegewezen in kader van het strategisch plan, maar wel ingezet worden ten behoeve van gedetineerden en/of hun naastbestaanden (bv. schuldhulpverlening,...).

Ondersteuning Steunpunt Algemeen Welzijnswerk	Overeenkomst tussen de Vlaamse overheid en de vzw Steunpunt Algemeen Welzijnswerk van 10 juni 2013.	GBO/1GC-D-2-D/WT	84808,96 euro
Subsidie Slachtoffer in Beeld	Besluit van de secretaris-generaal van 30 april 2013 tot toekenning van een subsidie van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 2013 aan De Rode Antraciet vzw voor het project 'Slachtoffer in Beeld'	GBO/1GC-D-2-D/WT ba GC067	147.610 euro
Subsidie herstel	Besluit van de secretaris-generaal van 28 februari 2013 tot toekenning van een subsidie van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 2013 aan Suggnomè vzw voor het aanbod "herstelbemiddeling in de fase van de strafuitvoering"	GBO/1GC-D-2-D/WT ba GC066	190.000 euro

Subsidiering diensten Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap	Ministerieel besluit van 24 april 1973 tot bepaling, wat betreft het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, van de te volgen bijzondere regels voor de vaststelling van de toelagen per dag, toegekend voor het onderhoud en de behandeling van de gehandicapten, geplaatst ten laste van de openbare besturen. En Ministerieel besluit van 18 juni 1975 tot bepaling van de te volgen regels voor de vaststelling van het bedrag van de tegemoetkoming uit het Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten in de kosten voor onderhoud, opvoeding en behandeling van gehandicapten die geplaatst zijn in inrichtingen die onder het stelsel van het semi-internaat werken.	GG000 4141	2.925.844,97 euro ²
--	--	------------	--------------------------------

² Dit bedrag omvat volgende diensten binnen de gevangensismuren: Open Lucht Opvoeding (gevangenis Antwerpen), 't Zwart Goor (gevangenis Merksplas) en OBRA (gevangenis Gent), alsook de tehuizen die geïnterneerden begeleiden buiten de gevangensismuren: zijnde Itinera, Sint Ferdinand en 't Zwart Goor.

GEZONDHEID				
Subsidie Centra Geestelijke Gezondheidszorg voor forensische teams met opdracht in de gevangenis	Decreet van 18 mei 1999 betreffende de geestelijke gezondheidszorg	GEO/1GD-D-2-C/WT ba GD 331 3432	1.088.000 euro	
ONDERWIJS				
Coördinatie door consortia volwassenenonderwijs	Decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs	FDO/1FO-I-2-G/WT ba FO2233300	3.017.000 euro	
Ondersteuning door projectmedewerker onderwijs aan gedetineerden van de stuurgroep volwassenenonderwijs	Decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs	FDO/1FO-I-2-G/WT ba FO2433300	51.000 euro	
WERK				
VDAB-detentieconsulenten	Besluit van 5 juni 2009 houdende de organisatie van de arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding	JBO JD1304140	763.000 euro (10,9 VTE)	

CULTUUR en SPORT				
De Rode Antraciet – subsidiëring voor culturele en sportieve participatie	Het decreet van 18 januari 2008 houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport	HCO/1HD-H-2-E/WT	1.111.706 euro	
Stedelijke bibliotheken	Het decreet van 18 januari 2008 houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport	HD-130	270.830 euro	